

Detenția și sănătatea mintală

A se vedea, de asemenea, fișele tematice privind [„Condiții de detenție și tratamentul persoanelor private de libertate”](#) și [„Drepturile în materie de sănătate ale persoanelor private de libertate”](#).

„Curtea [Europeană] [a Drepturilor Omului] a hotărât în repetate rânduri că detenția unei persoane bolnave poate ridica probleme în temeiul art. 3 din [[Convenția Europeană a Drepturilor Omului](#)], care interzice tratamentele inumane ori degradante [...] și că neacordarea unor îngrijiri medicale corespunzătoare poate constitui un tratament contrar acestei dispoziții [...] În special, aprecierea compatibilității sau a incompatibilității condițiilor specifice de detenție cu standardele prevăzute la art. 3 trebuie, în cazul persoanelor cu tulburări psihice, să ia în considerare vulnerabilitatea și incapacitatea acestora, în unele cazuri, de a se plânge sau de a se plânge în mod coerent cu privire la modul în care sunt afectate de un anumit tratament [...]

[...] Există trei elemente speciale care trebuie luate în considerare în ceea ce privește compatibilitatea stării de sănătate a unui reclamant cu detenția acestuia: (a) situația medicală a persoanei private de libertate, (b) caracterul adecvat al asistenței și îngrijirilor medicale acordate în detenție și (c) caracterul oportun al menținerii măsurii privative de libertate, având în vedere starea de sănătate a unui reclamant ...” ([Sławomir Musiał împotriva Poloniei](#), hotărârea din 20 ianuarie 2009, pct. 87-88).

[Aerts împotriva Belgiei](#)

30 iulie 1998

Reclamantul, care își atacase fosta soție cu un ciocan, a fost arestat în noiembrie 1992 pentru săvârșirea unei agresiuni în urma căreia victima a fost declarată inaptă de muncă. A fost plasat în arest preventiv în secția de psihiatrie a unui penitenciar. Reclamantul s-a plâns în special de condițiile de detenție din secția de psihiatrie, pentru detenții pe perioade de timp mai lungi, pentru persoanele care aveau nevoie de tratament psihiatric. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a hotărât că **nu a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Aceasta a observat că nu s-a contestat faptul că respectivele condiții generale din secția de psihiatrie în cauză erau nesatisfăcătoare și că acestea nu favorizau tratamentul eficient al deținuților. [Comitetul European pentru Prevenirea Torturii \(CPT\)](#) a considerat în special că standardul asistenței acordate pacienților plasați în secția de psihiatrie era sub nivelul minim acceptabil din punct de vedere etic și umanitar și că prelungirea detenției acestora în secția respectivă pentru perioade lungi de timp implica riscul incontestabil de deteriorare a sănătății lor mintale. Cu toate acestea, în prezenta cauză nu exista nicio dovadă de deteriorare a sănătății mintale a reclamantului și condițiile de trai din secția de psihiatrie nu păreau să fi avut efecte atât de grave asupra sănătății mintale a acestuia încât să intre sub incidența art. 3 din Convenție. Într-adevăr, nu era rezonabil de așteptat ca o persoană cu afecțiuni psihice grave să ofere o descriere detaliată sau coerentă a suferințelor îndurate în timpul detenției. Totuși, chiar admitând faptul că starea de anxietate a reclamantului a fost cauzată de condițiile de detenție și chiar ținând seama de posibila dificultate a acestuia de a descrie modul în care fusese afectat de respectivele condiții, nu s-a stabilit în mod concludent că reclamantul fusese supus unui tratament calificabil drept inuman sau degradant.

Romanov împotriva Rusiei

20 octombrie 2005

Reclamantul, care suferea de o afecțiune psihică de forma unei tulburări dissociative grave, s-a plâns în special de condițiile și de durata detenției sale în secția de psihiatrie a unui penitenciar, în care a fost ținut timp de un an, trei luni și 13 zile (într-o celulă mai mică timp de aproximativ patru luni și jumătate și într-o celulă mai mare timp de 11 luni).

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, constatând că, în cazul reclamantului, condițiile de detenție, în special supraaglomerarea excesivă și efectul negativ al acesteia asupra bunăstării reclamantului, la care se adaugă durata perioadei în care a fost deținut în astfel de condiții, au constituit tratamente degradante. Deși nu exista niciun indiciu că ar fi existat o intenție clară de umilire sau înjosire a reclamantului, Curtea a considerat totuși că aceste condiții de detenție au adus cu siguranță atingere demnității umane a reclamantului și i-au provocat sentimente de umilire și înjosire.

Novak împotriva Croației

14 iunie 2007

Reclamantul s-a plâns în special că, în timpul detenției, nu i s-a acordat un tratament medical corespunzător pentru afecțiunea sa psihică, și anume tulburare de stres posttraumatic.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, dat fiind în special că reclamantul nu prezentase niciun înscris pentru a proba că deteriorarea sănătății sale mintale fusese cauzată de condițiile de detenție.

Kucheruk împotriva Ucrainei

6 septembrie 2007

Reclamantul, suferind de schizofrenie cronică, s-a plâns în special de faptul că, în timpul detenției, a fost supus unor rele tratamente, în special imobilizarea acestuia cu cătușe pe durata ținării la izolare, precum și de condițiile de detenție și îngrijirile medicale necorespunzătoare.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. Aceasta a constatat în special că imobilizarea cu cătușe timp de șapte zile a reclamantului, care suferea de o boală psihică, fără a exista o justificare de ordin psihiatric sau un tratament medical, trebuia să fie considerată un tratament inuman și degradant. În plus, izolarea și imobilizarea cu cătușe a reclamantului sugerau faptul că autoritățile interne nu i-au asigurat acestuia un tratament și o asistență medicale corespunzătoare.

Dybeku împotriva Albaniei

18 decembrie 2007

Reclamantul suferea de mai mulți ani de schizofrenie paranoidă cronică, afecțiune pentru care fusese tratat în diverse spitale de psihiatrie, atunci când a fost condamnat la pedeapsa detențiunii pe viață pentru omor și deținere ilegală de materii explozive. Acesta a fost trimis la un penitenciar obișnuit, unde a stat în aceeași cameră cu persoane având o stare de sănătate bună și unde a fost tratat ca un deținut obișnuit. Tatăl și avocatul acestuia s-au plâns autorităților că administrația penitenciarului-spital nu îi prescrieseră tratamentul medical corespunzător și că, în consecință, sănătatea acestuia se deteriorase. Plângerile acestora au fost respinse.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, constatând în special că natura stării psihice a reclamantului îl făcea să fie mai vulnerabil decât un deținut obișnuit și că detenția i-ar fi putut exacerba sentimentele de durere, angoasă și teamă. Faptul că guvernul albanez a recunoscut că reclamantul fusese tratat la fel ca ceilalți deținuți, în pofida stării sale de sănătate speciale, dovedea tot nerespectarea recomandărilor făcute de Consiliul Europei cu privire la tratamentul persoanelor private de libertate cu afecțiuni psihice. De asemenea, în conformitate cu **art. 46** (forța obligatorie și executarea hotărârilor) din Convenție, Curtea a solicitat Albaniei să ia urgent măsurile necesare pentru a asigura condiții de detenție corespunzătoare, în special un tratament medical adecvat, deținuților care au nevoie de îngrijiri speciale din cauza stării lor de sănătate.

Rupa împotriva României

16 decembrie 2008

Reclamantul, care suferea de tulburări psihice din 1990 și, din această cauză, era înregistrat de autoritățile publice cu handicap gradul doi, a susținut în special că a fost privat de libertate de două ori (în ianuarie 1998 și, respectiv, în perioada martie-iunie 1998) în secții de poliție, în condiții fizice inumane și degradante.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. În ceea ce privește privarea de libertate a reclamantului din 28 până în 29 ianuarie, Curtea a observat în special că acesta își petrecuse noaptea următoare arestării sale în camera din arestul poliției, care era mobilată doar cu bănci de metal, evident necorespunzătoare pentru privarea de libertate a unei persoane cu problemele medicale ale reclamantului, și că acesta nu fusese supus unui examen medical cu acea ocazie. Ținând seama de vulnerabilitatea reclamantului, Curtea a considerat că starea de anxietate inevitabil cauzată de astfel de condiții a fost fără îndoială agravată de faptul că acesta fusese păzit de agenții de poliție care participaseră la arestarea sa. În ceea ce privește detenția reclamantului din perioada 11 martie–4 iunie, Curtea a considerat în special că, având în vedere tulburările de comportament ale acestuia, care se manifestaseră imediat după arestarea sa preventivă și care îi puteau pune în pericol propria persoană, autoritățile aveau obligația de a asigura examinarea reclamantului de către un psihiatru cât mai repede posibil, pentru a stabili dacă starea sa psihică era compatibilă cu detenția și ce măsuri terapeutice trebuiau adoptate. În speță, guvernul român nu a demonstrat că măsurile de imobilizare aplicate reclamantului în timpul privării sale de libertate în secția de poliție au fost necesare. Acest tratament a fost agravat de lipsa acordării unei asistențe medicale adecvate, având în vedere starea de vulnerabilitate psihologică a reclamantului și faptul că acesta a fost expus în public, în fața instanței, având picioarele în lanțuri.

Slawomir Musiał împotriva Poloniei

20 20 ianuarie 2009

Reclamantul, care suferea de epilepsie din primii ani ai copilăriei și mai recent fusese diagnosticat cu schizofrenie și alte tulburări psihice grave, s-a plâns în special că asistența medicală și tratamentul medical care îi fuseseră asigurate în perioada detenției au fost inadecvate.

Curtea a constatat că reclamantul a fost ținut în condiții care nu erau corespunzătoare nici pentru deținuții obișnuiți, cu atât mai puțin pentru o persoană având antecedente de tulburări psihice și necesitând tratament de specialitate. Faptul că, în special, în cea mai mare parte a timpului petrecut de reclamant în detenție, autoritățile nu l-au ținut pe acesta într-un spital de psihiatrie corespunzător sau într-un penitenciar dotat cu o secție specializată în psihiatrie l-a expus pe acesta unui risc pentru sănătatea sa și i-a cauzat cu siguranță stres și anxietate. De asemenea, au fost ignorate recomandările făcute de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei¹ cu privire la deținuții cu probleme grave de sănătate mintală. Pe scurt, asistența medicală neadecvată și condițiile necorespunzătoare în care a fost ținut reclamantul au avut în mod evident un efect negativ asupra sănătății și a bunăstării acestuia. Din cauza naturii, duratei și gravității lui, tratamentul la care a fost supus acesta trebuia să fie considerat ca fiind inuman și degradant. Pe scurt, asistența medicală neadecvată și condițiile necorespunzătoare în care a fost ținut reclamantul au avut în mod evident un efect negativ asupra sănătății și a bunăstării acestuia. Din cauza naturii, duratei și gravității lui, tratamentul la care a fost supus acesta trebuia să fie considerat ca fiind inuman și degradant, reprezentând o **încălcare a art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. În plus, în conformitate cu **art. 46** (forța obligatorie și executarea hotărârilor) din Convenție, având în vedere gravitatea și caracterul structural ale problemei supraaglomerării în centrele de detenție din Polonia și condițiile de trai și de igienă necorespunzătoare rezultând de aici, Curtea a hotărât că trebuiau luate rapid măsurile legislative și administrative necesare pentru a asigura condiții de detenție corespunzătoare, în special pentru deținuții care necesită îngrijiri speciale din cauza stării lor de sănătate. Având în vedere circumstanțele deosebite ale cauzei și nevoia urgentă de a stopa încălcarea art. 3 din Convenție, Curtea

¹ . [Recomandarea R\(98\)7](#) a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre privind aspectele etice și organizaționale ale îngrijirii medicale în închisoare, și [Recomandarea Rec\(2006\)2](#) din 11 ianuarie 2006 referitoare la Regulile penitenciare europene.

a hotărât, de asemenea, că Polonia trebuia să asigure, cât mai rapid posibil, transferul reclamantului la o instituție de specialitate, capabilă să îi ofere tratamentul psihiatric necesar și supravegherea medicală constantă.

Raffray Taddei împotriva Franței

21 decembrie 2010

Suferind de mai multe afecțiuni medicale, printre care anorexie și sindromul Münchhausen (tulburare psihiatrică caracterizată prin nevoia de a simula o boală), reclamanta s-a plâns de menținerea sa în detenție și de neacordarea unui tratament potrivit problemelor sale de sănătate.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, constatând în special că faptul că autoritățile naționale nu au ținut seama suficient de necesitatea unui tratament de specialitate într-o unitate corespunzătoare, așa cum necesita starea de sănătate a reclamantei, cumulat cu transferurile acesteia (efectuate în pofida vulnerabilității sale deosebite) și cu incertitudinea prelungită care a urmat cererilor acesteia pentru amânare, a fost de natură să îi cauzeze o suferință care a depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției.

Cocaign împotriva Franței

3 noiembrie 2011

Reclamantul, care suferea de afecțiuni psihiatrice grave, a fost privat de libertate în 2006 pentru tentativă de viol, săvârșită cu folosirea unei arme. În ianuarie 2007 a ucis un alt deținut, după care i-a secționat pieptul și a mâncat o parte din plămâni acestuia. În urma anchetei efectuate de autoritățile penitenciare, au fost inițiate două serii de proceduri, una disciplinară, cealaltă penală. Reclamantul a fost condamnat la o pedeapsă cu închisoarea de 30 de ani cu posibilitatea liberării condiționate după executarea a cel puțin 20 de ani de închisoare și obligația de a urma un tratament timp de opt ani. Acesta a fost condamnat la 45 de zile de izolare într-o celulă disciplinară. Reclamantul a susținut în special că izolarea sa într-o celulă disciplinară și prelungirea detenției constituiau un tratament inuman ori degradant, având în vedere afecțiunea sa psihică.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. Aceasta a considerat în special că nu se putea deduce exclusiv pe baza bolii reclamantului că izolarea acestuia într-o celulă disciplinară și executarea acestei pedepse puteau constitui un tratament și o pedeapsă inumane și degradante, care încălcau art. 3 din Convenție. Curtea a subliniat, de asemenea, că reclamantul beneficia deja de supraveghere medicală corespunzătoare în timpul detenției sale și, în consecință, nu era supus unor greutăți de o intensitate care depășește nivelul inevitabil de suferință inerent detenției.

Z.H. împotriva Ungariei (nr. 28973/11)

8 noiembrie 2011

Reclamantul – care este surdo-mut, nu știe limbajul semnelor, nici să scrie ori să citească și are dificultăți de învățare – s-a plâns în special că detenția sa în penitenciar timp de aproape 3 luni a constituit un tratament inuman și degradant.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. În pofida eforturilor laudabile, dar tardive, ale autorităților de a remedia situația reclamantului, Curtea a constatat că încarcerarea acestuia fără a fi luate măsurile necesare într-un interval rezonabil a dus la o situație ce constituie tratament inuman și degradant. Ținând seama, în special, de sentimentele inevitabile de izolare și de neajutorare cauzate de dizabilitățile sale, și de faptul că nu înțelegea situația sa și nici regulile din penitenciar, Curtea a subliniat că reclamantul suferise cu siguranță de angoasă și de o senzație de inferioritate, în special ca urmare a faptului că a întrerupt legătura cu singura persoană (mama acestuia) cu care putea să comunice efectiv. În plus, deși acuzațiile reclamantului privind molestarea de către alți deținuți nu au fost susținute de probe, Curtea a observat că o persoană în situația acestuia întâmpina probleme semnificative în a aduce astfel de incidente, dacă aveau loc, în atenția agenților penitenciarului, ceea ce putea cauza teamă și sentimentul de a fi expus abuzurilor.

G. împotriva Franței (nr. 27244/09)

23 februarie 2012

Reclamantul, suferind de o afecțiune psihiatrică cronică de tip schizofrenic, a fost arestat și ulterior condamnat la o pedeapsă cu închisoarea de zece ani. Ulterior, o curte de apel cu jurați a constatat în cazul acestuia lipsa răspunderii penale. Acesta a susținut, în special, că nu a primit tratamentul corespunzător în perioada 2005-2009, deși tulburarea psihică de care suferea necesita acordarea unui tratament adecvat într-un spital de psihiatrie. În plus, a argumentat că readucerea sa în penitenciar de fiecare dată când starea sa se îmbunătățea a constituit un tratament inuman și degradant.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. Făcând referire în special la [Recomandarea Rec\(2006\)2](#) a Comitetului de Miniștri privind Regulile penitenciare europene, aceasta a considerat că menținerea în detenție a reclamantului timp de patru ani a făcut mai dificilă asigurarea unui tratament medical adecvat stării sale și l-a supus unor dificultăți care depășeau nivelul inevitabil de suferință inerent detenției. Curtea a observat, de asemenea, că tratând alternativ reclamantul – în penitenciar și într-o instituție de psihiatrie – și privându-l de libertate în penitenciar a fost împiedicată în mod evident stabilizarea stării sale, și a demonstrat că acesta nu era apt pentru detenție din perspectiva art. 3 din Convenție. În plus, a observat că în secția de psihiatrie a penitenciarului, în care a fost ținut reclamantul de mai multe ori, condițiile fizice de detenție au fost descrise ca umilitoare de autoritățile însele și au putut agrava sentimentele de suferință, anxietate și teamă.

M.S. împotriva Regatului Unit (nr. 24527/08)

3 mai 2012

Reclamantul, persoană bolnavă mintal, s-a plâns în special că a fost ținut în arestul poliției într-o perioadă de suferință mentală acută, deși era evident pentru toată lumea că era grav bolnav mintal și că necesita tratament spitalicesc de urgență.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, constatând în special că, deși poliția nu a manifestat intenționat neglijență, detenția prelungită a reclamantului fără a beneficia de tratamentul psihiatric adecvat adusesse atingere demnității sale umane.

L.B. împotriva Belgiei (nr. 22831/08)

2 octombrie 2012

Această cauză privea detenția practic continuă, din perioada 2004-2011, a unui bărbat care suferea de tulburări mintale, în secția de psihiatrie a două penitenciare, în pofida insistenței autorităților cu privire la necesitatea plasării acestuia într-o unitate adaptată patologiei sale. Reclamantul s-a plâns în principal de faptul că instituția în care era ținut nu era adaptată corespunzător situației unor persoane care sufereau de tulburări mintale.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 5 § 1** (dreptul la libertate și la siguranță) din Convenție, constatând că, din cauza menținerii reclamantului timp de șapte ani într-o unitate penitenciară, în pofida faptului că toate opiniile exprimate de lucrători în domeniul medical și psihiatric sau de asistenți sociali, precum și de autoritățile competente, au admis faptul că această instituție nu avea condiții corespunzătoare pentru starea și readaptarea acestuia, condițiile de detenție au fost incompatibile cu scopul acesteia. Curtea a evidențiat în special că menținerea într-o secție de psihiatrie trebuia să fie temporară, timp în care autoritățile căutau o instituție mai adecvată pentru starea și readaptarea reclamantului. Autoritățile au sugerat încă din 2005 internarea sa în spital. Curtea a constatat, de asemenea, că locul detenției era necorespunzător și a subliniat în special că tratamentul terapeutic asigurat reclamantului a fost foarte limitat în penitenciar.

Claes împotriva Belgiei

10 ianuarie 2013

Cauza a avut ca obiect încarcerarea, pentru o perioadă mai mare de 15 ani, a unei persoane bolnave mintal care săvârșise infracțiuni de natură sexuală și nu fusese declarată responsabilă penal, în secția de psihiatrie a unui penitenciar obișnuit, fără un tratament medical corespunzător.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, constatând că autoritățile naționale nu i-au acordat reclamantului tratamentul corespunzător și că, în consecință, acesta a fost supus unui

tratament degradant. Curtea a observat în special că menținerea reclamantului în detenție în secția de psihiatrie fără un tratament medical corespunzător și pe o durată considerabilă, fără perspectiva reală a vreunei schimbări, a constituit o greutate deosebită ce i-a cauzat o tulburare care a depășit nivelul inevitabil de suferință asociat detenției. Indiferent de obstacolele care puteau fi create chiar de comportamentul reclamantului, acestea nu exonerau statul de obligațiile față de acesta, având în vedere poziția de inferioritate și neajutorare specifică pacienților încarcerati în spitale de psihiatrie și cu atât mai mult celor deținuți într-un penitenciar. În hotărârea sa, Curtea a mai subliniat că situația reclamantului avea de fapt la origine o problemă structurală: pe de o parte, sprijinul acordat persoanelor deținute în secțiile de psihiatrie ale penitenciarelor era necorespunzător; pe de altă parte, plasarea acestora în unități din afara penitenciarelor era deseori imposibilă din cauza insuficienței locurilor în spitalele de psihiatrie sau din cauză că legislația relevantă nu permitea autorităților responsabile în materie de sănătate mintală să dispună internarea acestora în unități externe.

A se vedea, de asemenea: [Lankester împotriva Belgiei](#), hotărârea din 9 ianuarie 2014.

Ticu împotriva României

1 octombrie 2013

Reclamantul executa o pedeapsă de 20 de ani de închisoare pentru participarea la o tâlhărie comisă prin utilizarea unei arme de foc care a avut ca rezultat decesul victimei. În copilărie, acesta a suferit de o boală care a determinat întârzieri considerabile în dezvoltarea sa mintală și psihică. Reclamantul s-a plâns în special de condițiile de detenție necorespunzătoare din diversele penitenciare în care și-a executat pedeapsa și mai ales de supraaglomerarea și deficiențele în asigurarea tratamentului medical.

În lumina faptelor cauzei, considerate în ansamblul lor, și ținând seama în special de condițiile în care fusese deținut reclamantul, Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. Constatând că respectivele condiții de trai din unitățile în care a fost și continua să fie ținut reclamantul erau deosebit de îngrijorătoare, Curtea a considerat că astfel de condiții, necorespunzătoare pentru orice persoană privată de libertate, erau cu atât mai neadecvate în cazul unei persoane precum reclamantul, din cauza problemelor psihice ale acestuia și a necesității unei supravegheri medicale adecvate. Curtea a subliniat, de asemenea, că recomandările relevante ale Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre, și anume [Recomandarea nr. R \(98\) 7](#) cu privire la aspectele etice și organizaționale ale îngrijirii medicale în închisoare și [Recomandarea Rec\(2006\)2](#) privind Regulile penitenciare europene, susțineau că deținuții care suferă de probleme grave de sănătate mintală ar trebui să fie ținuți și îngrijiți într-un spital dotat corespunzător și care dispune de personal cu o calificare adecvată.

Bamouhammad împotriva Belgiei

17 noiembrie 2015

Reclamantul, care suferă de sindromul Ganser („psihoza din închisoare”), a susținut că în penitenciar a fost supus la tratamente inumane și degradante care i-au afectat sănătatea mintală. De asemenea, acesta s-a plâns de lipsa unor căi de atac eficiente.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, constatând că în cauză fusese depășit nivelul de gravitate necesar pentru ca tratamentele să fie considerate degradante, în sensul art. 3. Curtea a observat, în special, că toate rapoartele medicale subliniaseră necesitatea ca reclamantul să fie supus supravegherii psihologice. Cu toate acestea, transferările sale nesfârșite au împiedicat o astfel de supraveghere. Potrivit experților, sănătatea sa mintală deja fragilă s-a înrăutățit constant pe perioada detenției. Curtea a concluzionat că autoritățile penitenciare nu luaseră suficient în considerare vulnerabilitatea reclamantului și nu priviseră situația sa dintr-o perspectivă umanitară. Curtea a hotărât, de asemenea, că **a fost încălcat art. 13** (dreptul la un recurs efectiv) **coroborat cu art. 3**, constatând că reclamantul nu dispusese de o cale de atac efectivă prin care să se plângă în temeiul art. 3.

Murray împotriva Țărilor de Jos

26 aprilie 2016 (Marea Cameră)

Cauza a avut ca obiect plângerea unei persoane care în 1980 a fost condamnată pentru omor și care a executat consecutiv pedeapsa detenției pe viață în insulele Curaçao și Aruba (parte din Regatul Țărilor de Jos) – până la grațierea sa în 2014 pe motivul deteriorării sănătății –, referitor la condamnarea sa la pedeapsa detenției pe viață fără nicio perspectivă reală de punere în libertate. Reclamantul – care între timp a decedat² – a susținut în special că nu i se asigurase un regim special pentru deținuții cu probleme psihiatrice. Curtea a constatat că **a fost încălcat art. 3** din Convenție, constatând că nu era posibilă *de facto* reducerea pedepsei detenției pe viață a reclamantului. A observat în special că, deși acesta fusese evaluat, înainte de a fi condamnat la pedeapsa detenției pe viață, ca necesitând tratament, nu primise niciodată vreun tratament pentru starea sa de sănătate mintală pe durata privării de libertate. Opiniile instanței naționale care s-a pronunțat împotriva punerii sale în libertate arătau strânsă legătură dintre riscul permanent de recidivă, pe de o parte, și lipsa tratamentului, pe de altă parte. În consecință, la data depunerii cererii sale la Curte, orice cerere a sa de grațiere nu era practic de natură să conducă la punerea sa în libertate. În această cauză Curtea a subliniat, de asemenea, că statele au obligația de a oferi îngrijiri medicale adecvate deținuților suferind de probleme de sănătate – inclusiv mintală.

W.D. împotriva Belgiei (cererea nr. 73548/13)

6 septembrie 2016

Această cauză viza o persoană condamnată pentru infracțiuni cu caracter sexual, suferind de tulburări psihice, care era deținută pe o perioadă nedeterminată în secția de psihiatrie a unui penitenciar. Reclamantul s-a plâns că se afla în detenție într-un mediu penitenciar de peste 9 ani fără un tratament adecvat pentru starea sa de sănătate mintală sau o perspectivă realistă pentru reintegrare socială. De asemenea, s-a plâns că privarea de libertate și detenția sa continuă erau nelegale. În ultimul rând, acesta a susținut că nu dispusese de o cale de atac efectivă prin care să se plângă de condițiile de detenție.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, constatând că reclamantul fusese supus unui tratament degradant prin faptul că fusese deținut în mediul penitenciar timp de peste 9 ani, fără un tratament adecvat pentru starea sa de sănătate mintală și fără o perspectivă realistă de reintegrare socială; acestea i-au cauzat în mod deosebit suferință și durere de o intensitate care depășește nivelul inevitabil de suferință inerent detenției. Curtea a hotărât, de asemenea, că **a fost încălcat art. 5 § 1** (dreptul la libertate și la siguranță) din Convenție, constatând că detenția reclamantului încă din 2006 într-o instituție fără condiții corespunzătoare pentru starea sa distrusese legătura cerută de art. 5 § 1 litera (e) dintre scopul și condițiile practice ale detenției, observând că motivul detenției reclamantului în secția de psihiatrie a penitenciarului era reprezentat de lipsa structurală de alternative.

Curtea a hotărât, de asemenea, că au fost încălcate **art. 5 § 4** (dreptul la o revizuire rapidă a legalității detenției) și **art. 13** (dreptul la o cale de atac efectivă) din Convenție, **coroborat cu art. 3**, constatând că sistemul belgian, așa cum se prezenta la momentul evenimentelor, nu furnizase reclamantului o cale de atac eficientă în practică privitor la plângerile sale în baza Convenției – cu alte cuvinte, o cale de atac prin care să poată obține reparații pentru situația a cărei victimă era acesta și să prevină continuarea presupuselor încălcări. În cele din urmă, constatând că situația reclamantului era cauzată de o deficiență structurală specifică sistemului belgian de detenție psihiatrică, Curtea, în conformitate cu **art. 46** (forța obligatorie și executarea hotărârilor) din Convenție, a hotărât că Belgia era obligată să își organizeze sistemul pentru detenția psihiatrică a infractorilor, astfel încât demnitatea deținuților să fie respectată.

Cereri pendinte

Rooman împotriva Belgiei

18 iulie 2017 – cauză trimisă Marii Camere în decembrie 2017

Reclamantul, condamnat pentru infracțiuni cu caracter sexual, cu probleme de sănătate mintală, s-a plâns de lipsa îngrijirii psihiatrice în instituția de protecție socială unde era deținut.

² . Ulterior, două din rudele sale au continuat procedura în fața Curții.

În hotărârea Camerei din 18 iulie 2017, Curtea a hotărât, în unanimitate, că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. Aceasta a considerat în special că autoritățile naționale nu îi acordaseră reclamantului îngrijirea adecvată din cauza lipsei de personal de îngrijire care putea să vorbească germana, singura limbă pe care acesta o cunoștea și una dintre limbile oficiale ale Belgiei, și a hotărât că reclamantul, deținut timp de 13 ani fără asistență medicală corespunzătoare sau orice perspectivă realistă de schimbare, fusese supus unei suferințe de o intensitate depășind nivelul inevitabil de suferință inerent detenției. Cu toate acestea, Camera a hotărât, cu șase voturi la unu, că **nu a fost încălcat art. 5 § 1** (dreptul la libertate și la securitate) din Convenție. A observat, în special, că exista în continuare o legătură între motivul detenției reclamantului și boala sa psihică. Incapacitatea de a acorda îngrijiri medicale adecvate, din motive fără legătură cu natura instituției în care fusese ținut reclamantul, nu au distrus legătura aceasta și nu au făcut nelegală detenția sa.

La 11 decembrie 2017, Colegiul Marii Camere a admis cererea reclamantului ca această cauză să fie trimisă Marii Camere.

Chaâban și Abourabai împotriva Belgiei (nr. 57273/16)

Cerere comunicată guvernului belgian la 29 mai 2017

Această cauză privește, în special, decesul în Penitenciarul Forest al unui deținut care suferea de tulburări psihotice.

Curtea a comunicat cererea guvernului belgian și a adresat părților întrebări în temeiul art. 2 (dreptul la viață), art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) și al art. 35 (condiții de admisibilitate) din Convenție.

Persoane private de libertate cu tendințe sinucigașe

Kudła împotriva Poloniei

26 octombrie 2000 (Marea Cameră)

Reclamantul, care suferea de depresie cronică și a avut două tentative de suicid, s-a plâns în special că nu i s-a acordat tratament psihiatric corespunzător în cursul detenției. Curtea a constatat că tentativele de suicid nu puteau fi corelate cu nicio neregulă vizibilă imputabilă autorităților și a observat că reclamantul fusese examinat de medici specialiști și că i se acordase în mod frecvent asistență psihiatrică. Deși **nu a constatat încălcarea art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, Curtea a subliniat că, în conformitate cu această dispoziție, statul trebuie să se asigure că modul de executare a pedepsei privative de libertate nu îl supune pe deținut unor greutăți de o intensitate care depășește nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și că sănătatea și bunăstarea acestuia sunt asigurate în mod adecvat acordându-i asistența medicală necesară.

Keenan împotriva Regatului Unit

3 aprilie 2001

Reclamanta a susținut în special că fiul acesteia – care primise, cu întreruperi, medicație antipsihotică timp de mai mulți ani și al cărui istoric medical includea simptome de paranoia, agresiune, violență și auto-vătămare deliberată – a decedat în urma sinuciderii în închisoare, din cauza faptului că autoritățile penitenciare nu i-au protejat viața, și că acesta a suferit un tratament inuman și degradant din cauza condițiilor de detenție care i-au fost impuse.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 2** (dreptul la viață) din Convenție, constatând că nu s-a dovedit că autoritățile omiseseră vreo măsură care ar fi trebuit luată în mod rezonabil. A subliniat în special că, după cum se știe, schizofrenicii suferă de o boală în privința căreia există un risc ridicat de sinucidere. Cu toate acestea, deși era cunoscut faptul că fiul reclamantei suferea de o boală psihică, Curții nu i-a fost prezentat niciun diagnostic oficial de schizofrenie, stabilit de un medic psihiatru. Prin urmare, nu se putea concluziona că exista un risc imediat pentru acesta, în perioada detenției, deși natura variabilă a stării acestuia impunea monitorizarea lui atentă. În ansamblu, autoritățile penitenciare au răspuns rezonabil la comportamentul fiului reclamantei, atunci când acesta a avut tendințe sinucigașe, asigurându-i asistență medicală în spital și monitorizându-l.

Curtea a hotărât, de asemenea, că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. A constatat în special că absența unei monitorizări eficiente a stării fiului reclamantei și a unor informații psihiatrice competente privind evaluarea și tratarea acestuia indicau existența unor deficiențe semnificative în îngrijirile medicale oferite unei persoane bolnave psihic, despre care se știa că există riscul de a se sinucide. Impunerea tardivă, în aceste condiții, a unei pedepse disciplinare serioase, care este foarte posibil să fi pus în pericol rezistența sa fizică și psihică, nu era compatibilă cu standardul de tratament necesar în cazul unei persoane cu tulburări psihice.

Gennadiy Naumenko împotriva Ucrainei

10 februarie 2004

Reclamantul a fost condamnat la moarte în 1996. În iunie 2000, pedeapsa a fost comutată în detențiune pe viață, pe care o execută în prezent. Reclamantul a susținut în special că, în perioada privării sale de libertate între 1996–2001, fusese supus unor tratamente inumane și degradante, în special că fusese forțat, în mod nelegal, să ia medicamente.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. Oricât ar fi de neplăcut, tratamentul terapeutic nu poate fi considerat, în principiu, drept o încălcare a art. 3 din Convenție dacă se demonstrează în mod convingător că a fost necesar. Din declarațiile martorilor, dosarul medical și propriile declarații ale reclamantului, rezulta cu claritate că reclamantul suferea de tulburări psihice grave și că a avut două tentative de suicid. Acestuia i s-a administrat tratament medicamentos pentru ameliorarea simptomelor. În acest sens, Curtea a considerat regretabil faptul că dosarul medical al reclamantului conținea doar declarații generale, care nu permiteau să se stabilească dacă acesta și-a dat consimțământul pentru tratamentul respectiv. Cu toate acestea, Curtea a constatat că reclamantul nu a prezentat suficiente probe detaliate și credibile, care să demonstreze că, și în absența consimțământului său, autoritățile acționaseră incorect forțându-l să ia medicamente. În speță, Curtea nu a avut suficiente probe pentru a stabili, dincolo de orice îndoială rezonabilă că reclamantul a fost forțat să ia medicamente într-un mod contrar art. 3 din Convenție.

Rivière împotriva Franței

11 iulie 2006

Reclamantul s-a plâns de menținerea sa în detenție, în pofida tulburărilor sale psihice – acesta fusese diagnosticat cu o tulburare psihiatrică manifestată prin tendințe sinucigașe, iar medicii specialiști erau preocupați de anumite aspecte ale comportamentului său, în special obsesia sa pentru auto-strangulare – tulburări care necesitau tratament în afara penitenciarului.

Curtea a hotărât că menținerea reclamantului în detenție fără o supraveghere medicală corespunzătoare a constituit un tratament inuman și degradant și, prin urmare, o **încălcare a art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. În special, Curtea a observat că deținuții cu tulburări psihice grave și cu tendințe sinucigașe necesită măsuri speciale, adaptate la starea de sănătate a acestora, indiferent de gravitatea infracțiunii pentru care au fost condamnați.

Renolde împotriva Franței

16 octombrie 2008

Cauza a avut ca obiect plasarea timp de 45 de zile și sinuciderea, în celula disciplinară, a fratelui reclamantei, care suferea de tulburări psihotice acute ce îl puteau împinge la acte de autoagresiune. Reclamanta a susținut că autoritățile franceze nu au adoptat măsurile necesare pentru a-i proteja viața fratelui ei și că plasarea acestuia într-o celulă disciplinară timp de 45 de zile a fost excesivă, având în vedere fragilitatea sa mintală.

În pofida unei tentative anterioare de suicid și a diagnosticării stării de sănătate mintală a fratelui reclamantei, nu s-a discutat deloc despre posibila necesitate a internării acestuia într-o instituție de psihiatrie. În plus, nesupravegherea administrării zilnice a

medicamentelor a avut un rol în decesul acestuia. În circumstanțele cauzei, Curtea a constatat că autoritățile nu și-au îndeplinit obligațiile pozitive de a proteja dreptul la viață al fratelui reclamantei și că **au încălcat art. 2** (dreptul la viață) din Convenție. De asemenea, Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, ca urmare a severității sancțiunii disciplinare aplicate fratelui reclamantei, care a fost de natură să îi distrugă rezistența fizică și psihică. Acesta suferea de angoasă și tulburare la vremea respectivă. Într-adevăr, cu 8 zile înaintea decesului, starea sa o îngrijorase atât de mult pe avocata sa încât aceasta i-a cerut imediat judecătorului de instrucție să dispună evaluarea psihiatrică a capacității reclamantului pentru detenție în celula disciplinară. Sancțiunea aplicată fratelui reclamantei era, așadar, incompatibilă cu standardul de tratament necesar unui bolnav psihic, constituind astfel un tratament și o pedeapsă inumane și degradante.

Güvec împotriva Turciei

20 ianuarie 2009

Reclamantul, în vârstă de 15 ani la momentul faptelor, a fost judecat de o instanță pentru adulți și, în cele din urmă, declarat vinovat pentru apartenență la o organizație ilegală. A fost ținut în arest preventiv mai mult de 4 ani și jumătate într-un penitenciar pentru adulți, unde nu a beneficiat de asistență medicală pentru problemele sale psihologice și a avut repetate tentative de sinucidere. Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție: având în vedere vârsta reclamantului, durata privării sale de libertate alături de adulți și incapacitatea autorităților de a-i acorda asistență medicală corespunzătoare ori de a lua măsuri pentru a împiedica multiplele tentative de sinucidere, reclamantul a fost supus unor tratamente inumane și degradante.

Coselav împotriva Turciei

9 octombrie 2012

Cauza a avut ca obiect sinuciderea unui tânăr de 16 ani într-un penitenciar pentru adulți. Părinții săi au susținut că autoritățile turce erau răspunzătoare pentru sinuciderea fiului lor și că ancheta efectuată ulterior privind decesul acestuia fusese inadecvată. Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 2** (dreptul la viață) din Convenție, atât **sub aspect material, cât și sub aspect procedural**.

Pe de o parte, Curtea a constatat că autoritățile turce au fost nu doar indiferente față de gravele probleme psihice ale fiului reclamantilor, amenințându-l chiar cu sancțiuni disciplinare pentru tentativele de sinucidere anterioare, ci au fost răspunzătoare pentru degradarea stării sale de spirit, prin faptul că l-au ținut în detenție într-un penitenciar pentru adulți, fără să îi acorde asistență medicală sau de specialitate, determinându-l astfel să se sinucidă. Pe de altă parte, autoritățile turce nu au efectuat o anchetă efectivă pentru a stabili cine și în ce mod era răspunzător pentru decesul fiului reclamantilor.

Jasinska împotriva Poloniei

1 iunie 2010

Cauza privea sinuciderea nepotului reclamantei în timp ce executa o pedeapsă cu închisoarea, pentru furt cu circumstanțe agravante. Reclamanta susținea în special că, din cauza neglijenței autorităților penitenciare, nepotul acesteia a putut fura medicamente și s-a sinucis.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 2** (dreptul la viață) din Convenție, constatând că autoritățile poloneze nu și-au îndeplinit obligația de a proteja viața nepotului reclamantei. A observat în special că autoritățile penitenciare fuseseră informate despre deteriorarea stării de sănătate a acestuia și ar fi trebuit să considere în mod legitim că exista riscul ca acesta să se sinucidă, în loc să îi reînnoiască pur și simplu rețetele medicale. În speță, Curtea a observat deficiența evidentă a unui sistem care a permis unei persoane aflate la prima condamnare la o pedeapsă privativă de libertate, cu o stare psihică fragilă și a cărei stare de sănătate se deteriorase, să adune o doză letală de medicamente, fără

cunoștința personalului medical responsabil cu supravegherea ingerării medicamentelor de către acesta, și, ulterior, să se sinucidă. De asemenea, aceasta a subliniat că răspunderea autorităților nu se limita la a prescrie medicamente, ci consta, de asemenea, în a asigura ingerarea lor corespunzătoare, în special în cazul deținuților cu tulburări psihice.

De Donder și De Clippel împotriva Belgiei

6 decembrie 2011

Reclamanții erau părinții unui tânăr care urma un tratament psihiatric și care s-a sinucis în timpul detenției într-o secție obișnuită a unui penitenciar. Aceștia s-au plâns în special de detenția fiului lor și de izolarea acestuia. Au susținut, de asemenea, că, în împrejurările date, era de așteptat ca acesta să își piardă autocontrolul și să încerce să se sinucidă.

Ținând cont atât de eforturile statului belgian de a acorda asistență fiului reclamanților – care, de exemplu, avusese acces la clinici de specialitate, unde primise sprijin și terapia corespunzătoare stării sale –, cât și de dificultățile serioase întâmpinate zilnic de autoritățile penitenciare și de personalul medical, Curtea a concluzionat totuși că, **sub aspect material, a fost încălcat art. 2** (dreptul la viață) din Convenție. Aceasta a observat în special că fiul reclamanților fusese deținut în temeiul legii protecției sociale, care prevedea că persoanele cărora li se aplica nu erau supuse normelor privind privarea de libertate obișnuită, ci normelor privind internarea nevoluntară, astfel încât să li se poată acorda asistența psihologică și medicală conform stării lor. În plus, decizia de reînchisoare a procurorului adjunct a specificat faptul că acesta ar trebui internat în secția de psihiatrie. În consecință, fiul reclamanților nu ar fi trebuit ținut niciodată în secția obișnuită a unui penitenciar. Curtea nu a putut identifica nicio probă care să indice că ancheta efectuată în speță nu îndeplinise cerințele unei anchete efective și, prin urmare, a hotărât că, **sub aspect procedural, nu a fost încălcat art. 2** din Convenție.

Ketreb împotriva Franței

19 iulie 2012

Cauza avea ca obiect sinuciderea prin spânzurare, în închisoare, a unui toxicoman. Reclamantele – surorile acestuia – susțineau că autoritățile franceze nu au adoptat măsurile corespunzătoare pentru a proteja viața fratelui lor când acesta era plasat în celula disciplinară a penitenciarului. Acestea s-au mai plâns și că măsura disciplinară aplicată fratelui lor nu era potrivită unei persoane în starea sa de spirit.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 2** (dreptul la viață) din Convenție, constatând că autoritățile franceze nu își îndepliniseră obligația pozitivă de a proteja dreptul la viață al fratelui reclamantelor. A observat în special că trebuie să fi fost clar atât autorităților penitenciare, cât și personalului medical, că starea acestuia era critică, iar plasarea sa într-o celulă disciplinară nu a făcut decât să agraveze situația. Acest lucru ar fi trebuit să determine autoritățile să anticipeze o stare de spirit sinucigașă, așa cum se observase deja anterior, când acesta a fost ținut în secția disciplinară cu câteva luni înainte, și să alerteze serviciile de psihiatrie, de exemplu. Mai mult, autoritățile nu au instituit nicio măsură specială, precum supravegherea adecvată sau percheziții regulate, în urma cărora ar fi putut fi găsită cureaua pe care acesta a folosit-o pentru a se sinucide. Curtea a hotărât, de asemenea, că a fost încălcat art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, constatând că plasarea fratelui reclamantelor într-o celulă disciplinară timp de două săptămâni nu a fost compatibilă cu standardul de tratament necesar în cazul unei persoane cu astfel de tulburări psihice.

Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România - Comitetul Helsinki în numele lui Ionel Garcea împotriva României

24 martie 2015

Această cauză viza accesul la un tratament medical adecvat pentru o persoană privată de libertate care suferea de tulburări psihice - fusese dusă la spital în mai multe rânduri pentru intervenții chirurgicale după ce își bătuse un cui în frunte și încercase să se sinucidă - și dificultățile întâmpinate de o organizație neguvernamentală de a adresa în

mod efectiv o plângere după moartea acestuia.

Curtea a constatat că lipsa de eficacitate a anchetei și timpul necesar autorităților pentru a stabili împrejurările în care a decedat deținutul reprezentau **încălcarea aspectului procedural al art. 2** (dreptul la viață) din Convenție. Aceasta a formulat, în special, observația conform căreia curtea de apel considerase că ancheta nu a fost temeinică din moment ce procurorul nu răspunsese unor întrebări esențiale. În plus, parchetul însuși nu reușise să se ocupe de plângerea de rele tratamente în detenție depusă de asociația reclamantă. Curtea a constatat, de asemenea, **neîncălcarea sub aspect material a art. 2** din Convenție, dată fiind lipsa dovezilor medicale de natură a stabili răspunderea statului dincolo de orice îndoială rezonabilă.

Isenc împotriva Franței

4 februarie 2016

Cauza privea sinuciderea fiului reclamantului la 12 zile după încarcerare. Reclamantul a invocat încălcarea dreptului fiului său la viață.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 2** (dreptul la viață) din Convenție, constatând că în speță, deși prevăzută de legislația națională, colaborarea dintre penitenciar și serviciile medicale nu funcționase pentru a supraveghea deținuții și a preveni sinuciderile. Curtea a remarcat în special că o verificare medicală a fiului reclamantului, la momentul când a fost încarcerat, era o măsură de precauție minimă. Totuși, deși guvernul francez a susținut că fiul reclamantului beneficiase de o consultație medicală, nu a reușit să furnizeze niciun document în sensul celor susținute și astfel nu a dovedit că cel din urmă fusese examinat de un medic. În absența oricărei probe cu privire la o programare la serviciul medical al penitenciarului, Curtea a considerat că autoritățile nu și-au îndeplinit obligațiile pozitive de a proteja dreptul la viață al fiului reclamantului.

Contact:

Tel. : +33 (0)3 90 21 42 08